

Warszawa, d. 5 października¹⁹¹⁹ r.

au

1671/95

Naczelne Dowództwo W. P.

Oddział II

Sekcja Wojsk.-Dyplomat.

/SZTAB GENERALNY/

D.Nr.1772/II pouf

Krótki zarys składu szwedzkiego
parlamentu i rządu

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości raport Nr.85
Szefa Misji Wojsk.Polskiej w Królestwach Szwecji, Norwegji
i Danji.

1 załącznik:

Protdukski
Szef Oddziału II

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSAWA

L. Dr. *1671/95* dnia *7/X* 1919 r.
złącz. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

506

SZEF
MISJI WOJSKOWEJ POLSKIEJ
w KRÓLESTWACH
SZWECJI, NORWEGJI i DANJI

K o p j a

1671/95

Nr. 85

Parlamentarne stosunki
w Szwecji.

Do

Naczelnego Dowództwa, Oddział II,

Sekcja Dyplomatyczna

w W a r s z a w i e .

Sztokholm, dn. 10/9.1919 r.

W załączeniu przedkładam ogólny i krótki zarys
składu szwedzkiego parlamentu i rządu wraz z krótką chyrak-
terystyką partji politycznych w Szwecji.

m.p. Pomiankowski, Gener. Por.

1 załącznik

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

31 507

Ogólny zarys składu Parlamentu (Riksdag), głównych
politycznych partji i Rządu w Szwecji .

Parlament szwedzki (Riksdag) składa się z dwóch Izb, obydwie w całości wybierane przez naród. Obydwie izby mają we wszystkich sprawach zupełnie równe prawa i kompetencje, tak że przedłożenia, aby uzyskać moc ustawodawczą, muszą być przyjęte przez obydwie izby. Tylko w sprawach finansowych izby złączają się i głosowanie odbywa się w całości, przez co liczebnie silniejsza druga izba w sprawach budżetowych posiada pewną przewagę. Wybory tak do sejmików i rad komunalnych (5 miast mają prawo osobnych rad komunalnych), jak i do izb parlamentu odbywają się według systemu proporcjonalnego.

Według ustawy z r.1907 (ostatecznie zatwierdzona w r. 1909, weszła pierwszy raz w życie w r.1911) wybory do I Izby odbywały się pośrednio przez sejmiki i rady komunalne. Prawo wyboru do tej izby miał tylko ten, kto skończył 35-y rok życia i posiadał majątek oceniony na najmniej 50.000 koron albo miał dochód roczny, co najmniej 3.000 koron. Mandaty wybranych trwają 6 lat. Pierwsza izba liczy 150 posłów.

II Izba jest wybrana na podstawie ogólnego i równego prawa wyborczego. Prawo wyboru mają wszyscy szwedzcy poddani, którzy skończyli 24 rok życia, nie są pod kuratelą, ani pod konkuresem, nie mają zaległości podatkowych, nie żyją z zapomóg dla biednych i którzy wypełnili swoje obowiązki wojskowe. Mandat wybranych trwa tylko 3 lata. Liczba deputowanych wynosi 230, z nich 80 z miast a 150 ze wsi.

Ze względu na rewolucję niemiecką i aby zapobiedz rozwinięciu się rewolucyjnego ruchu w Szwecji, rząd Sztokholmski przedłożył parlamentowi w r.1918 nową ustawę o 8-o godzinnym dniu pracy. Wskutek tego przedłożenia nastąpił rozłam pomiędzy obiema izbami, ponieważ dotycząca ustawa została przez drugą izbę przyjęta a prze

pierwszą odrzucona. W rezultacie rząd, ustępując silnemu prądowi demokratycznemu a raczej socjalistycznemu, przedłożył parlamentowi w grudniu zmianę ustawy wyborczej z r.1907. Obawa przed wybuchem rewolucji była tak silna, że ustawa ta w styczniu 1919 r. w obydwu izbach została przyjęta.

Wskutek tej nowej ustawy cenzus majątkowy do pierwszej izby został zupełnie zniesiony. Prawo wybierania do sejmików i rad komunalnych, względnie do drugiej izby, przysługuje mężczyznom i kobietom, którzy ukończyli 24-y rok życia i odpowiadają wszystkim innym wyżej przytoczonym warunkom. Wszystkie inne postanowienia ustawy z r.1907 pozostają niesmienne.

Na podstawie tych nowych przepisów odbyły się nowe wybory do rad komunalnych i do sejmików w marcu, a wybory do I-ej izby w lipcu r.b. Mandaty posłów II-ej izby kończą się dopiero w r.1920, podczas odbędą się i dla tej izby nowe wybory.

Parlament szwedzki zbiera się według konstytucji co rok, 15 stycznia, i ma od tego dnia obradować w ciągu czterech miesięcy. Tego roku jednak, jak już w raporcie Nr.30 z dn.28/8 b.r. zaznaczyłem, król powołał sejm na nadzwyczajną sesję na 4 sierpnia r.b.

Skład I izby według przynależności do partji politycznych przedstawia się następująco:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	skład przed ostatnimi wyborami .	Skład po ostatnich wyborach.
Prawica (konserwatyści)	86	39
Krajowy związek agrarny	---	8
Związek chłopski	---	10
Liberali	41	41
Socjaldemokraci	20	49
Socjaliści lewicowi (komuniści)	3	3
Razem	150	150

Jak z tego zestawienia widać wskutek nowej ustawy wyborczej konserwatyści w pierwszej izbie stracili 47 głosów, z tych 29 na korzyść socjaldemokratów.

Skład II-ej izby, wybranej w r.1917 i obradującej i teraz, jest następujący:

Prawica (konserwatyści)	58
Krajowy związek agrarny	3
Związek chłopski	9
Liberali	62
Socjaldemokraci	86
Socjaliści lewicowi (komuniści)	12
	<hr/>
Razem	230

Najstarszą zorganizowaną partją polityczną jest socjaldemokratyczna partja robotnicza, założona w r.1889. Głową partji jest Hjalmar Branting, urodzony w r.1860, były szef departamentu finansów, członek parlamentu drugiej izby. Program partji jest zupełnie podobny do programu innych partji socjalistycznych zagranicznych. Partja socjaldemokratyczna sympatyzuje z Francją, od czasu zaprowadzenia socj.rządów w Niemczech jednak, dają się zauważyć pewne sympatje ku niemieckim socjalistom; Branting i największa część posłów grawituje jednak do Ententy i pragnie zmiany kierunku polityki zagranicznej w tym sensie.

Partja liberalna (Frisinnade Landsföreningen), założona w r.1902, jako partja polityczna, a mianowicie lewica burżuazji. Najważniejsze części programu tej partji opiewają :

parlamentarne rządy państwa,
ogólne i równe polityczne i komunalne prawo
głosowania obywateli państwa,
socjalne reformy w kraju,
redukcja wojska,
wolna i indywidualna konkurencja ekonomiczna,
usilna propaganda, zmiierzająca ku ukróceniu pi-
jaństwa.

Partja liberalna składa się z inteligencji, burżuazji i kapitalistów, którzy podczas wojny robili doskonałe interesy z Ententą i wskutek tego zwalczali wszelkie tendencje germanofilskie i aktywistyczne. Partja dzieli się głównie na dwie frakcje, z których prawa (tak zw. Goteborgska) w swoich tendencjach zbliża się do umiarkowanych konserwatystów, a lewica do umiarkowanych socjalistów.

Partja konserwatywna została stworzona w r.1904. Jest

to partja par excellence monarchistyczna, uzasadniająca potrzeby I-ej izby a zarazem uznająca całkowicie potrzeby rządów konstytucyjnych w Szwecji. Konserwatyści są wyraźnie germanofilsko usposobieni i żądają dla Szwecji silnej armii na wzór pruskiej.

Lewica partji socjalistycznej została założona w r. 1917 z powodu różnicy, jaka wydatniła się w partji socjalistycznej. Program tej partji jest wyraźnie komunistyczny. Dalsze ważniejsze żądania ich obejmują zniesienie armii i głębokie reformy ekonomiczne, dotyczące zwłaszcza wielkiego przemysłu i dużych przedsiębiorstw handlowych. Pod względem politycznym lewica socjalistyczna jest zwolenniczką Lenina, Spartakusa, francuskich syndykalistów najskrajniejszego gatunku, - na razie teoretycznie.

W r. 1917 powstały dwie oddzielne partje, mianowicie: Związek chłopski i Państwowy związek rolników. Obydwie partje są jeszcze na drodze szukania własnego programu politycznego, względnie idą po drodze, wskazanej przez inne partje, tak np. w sprawie wojskowej przez liberalną partję.

Rząd szwedzki obecny opiera się w parlamencie o większość, złożoną z liberałów i socjalistów. W skład jego wchodzi:
Dr. N. Edén, prof. historii, literat; - prezydent ministrów.
Dr. J. Hellner, sędzia w różnych ministerstwach, liberał zbliżony do konserwatystów; minister spraw zagranicznych.
A. Petersson, liberał, minister rolnictwa.
V. Schotte, notariusz, liberał; minister spraw wewnętrznych.
A. Nilson, kupiec, liberał; minister wojny.
E. Löfgren, liberał; minister sprawiedliwości.
Baron K. Palmstierna, był oficerem marynarki, socjalista; min. marynarki.
V. Rydén, nauczyciel ludowy, socjalista; minister wyznań i oświaty.
V. Thorsson, szewc, socjalista; minister finansów.
A. Petren, assessor, liberał; minister bez portfelu.
Dr. O. Undén, profesor prawa międzynarodowego, socjalista; min. bez portf.

W rządzie zasiada więc 7 liberałów i 4 socjalistów. Więk-

szość parlamentarna zaś wynosiła przed ostatnimi wyborami do I-ej izby 103 liberałów plus 106 socjalistów = 209 głosów, po tych wyborach jednak, wynosi 103 liberałów plus 135 socjalistów = 238 głosów na 380 deputowanych. Jak z tego zestawienia wynika, rozdział poszczególnych portfelów w rządzie nie odpowiada prawdziwemu stosunkowi sił liberałów do socjalistów w obydwuch izbach parlamentu.